

FØROYAR Í DAG

Ritstjórn:
W. Heinesen og Hedin Brú.

Putl-politikkur.

Sum øll vita, er eitt nýtt orð uppkomið hesa seinastu tíðina: *putl-politikkur*. Hvat er nú putl-politikkur? Nøkur — harimillum Rikard Long — gita uppá at tað er sjálvstýrispolitikkurin, men tað er tað ikki. Sjálvstýrispolitikkur er rós verður; hann vil at vit skulu átaka okkum størri ábyrgd í øllum viðurskiftum, og einki kann vera frískari fyri okkara fólk. Tað hevði tí verið synd at rópt sjálvstýrispolitikkinn »putl-politikkur».

Men er tað so sambandspolitikkurin? Nei, tað er tað heldur ikki. Sambandspolitikkurin er slættis ikki bara ringur. Tá ið sjálvstýrispolitikkurin hevur viljað bygt sitt ábyrgdar-krav á romantikk, leysar máliðskur ella óskjótin kupp, so hevur sambandspolitikkurin reist høvdið og talað at.

Soleiðis sæð er ein kjarni av meining og samanhangi í føroyskum politikki. Ivaleyst høvdu vit eisini verið komin longri enn vit eru í dag, um so var, hesin kjarni ikki alsamt varð ormstungin av smáligum klandri um persónlig sínaámillummál og av firtni. Tað er hetta ormetna arbeiði, ið av røttum er vordíð rópt putl-politikkur. Navnið sigst at vera komið frá móður Nólsoyar-Pálls (sí J. Jakobsen: Poul Nolsøe, livssøga og yrkingar, bls. 10, »Putlus-pjankus«).

Latið okkum einaferð hyggja eitt sindur nærri eftir hvussu ið hesin putl-politikkurin virkar í bløðunum.

»Føroyar í dag« hevur nú eina tíð verið í kasti við henda putl-politikk, so vit kenna eitt sindur til hann, og vit skulu her loyva okkum at vísa á nakrar av teimum starvsskipanum, hann gongur eftir.

Tær kunnu býstast sundur í 10 partar:

1) Nýt einans tær gomlu, upp-tvagaðu politisku máliðskurnar, ið hava verið brúktar tey seinastu fjóruti áruni. Vara teg fyri at koma við nýggjum sjónarmiðum. Um onnur hætta sær inn á nýggjar ræsur, rópa so hetta: »Síðste Nýt frá gamle Dage».

2) Legg til merkis, hvar ið móttæðumaðurin tin býr. Navnið á hansara bústaði kann næstan altíð brigsalt honum. Er hann t. d. úr Skálavík, rópa hann so »sjálv-góður Skálavíkingur»; býr hann undir Várð, rópar hann so »Várðabassi».

3) Legg til merkis, hvat hann hevst at í síni frítíð. Tað ger tað sama hvat tað er, tað kann altíð nýtast sum vápn imóti honum, sjálvt um tað bert er tað, at hann veltir gularøtur ella ger lampuskermar.

4) Legg til merkis hvørji amboð, hann nýtir, sum t. d. skrivmaskinu, roknimaskinu, støvsúgvarar o.s.f. Á tann hátt fært tú høvi til at rópa hann »maskinmenniskja» og vísa á hvussu lítið hann hevur at týða andaliga.

5) Legg til merkis hvussu hann útbýr sitt hús, t. d. um tað er kola- ella torvgoymsla, vaskirúm ella loftverndarskýli í kjallaranum.

Er eitt soverðið skýli, gleym so ikki at rópa hann livræddan.

6) Fá tær at vita hvørjum hann kemur saman við og hvat hann leggur undir sínar vinir. Best er um tú fært at vita okkurt mann-minkandi, ið hann skal hava sagt um sínar partamenn. Fært tú einki soverðið at vita, so gev hon-um orð, sum t. d. at hann skal hava sagt at tað ríkur so og so í hesum ella hasum politiska felag. Eingin vil nakrantíð fáa at vita at tú sjálvur hevur funnið uppá hetta. Bein-gnagari er eisini altíð gott at taka til. Um mótparturin kann prógva, at hann ikki gnagar bein, rópa hann tá »Túsundbein».

7) Legg til merkis hvat tungumál, móttæðumaðurin nýtur aftrat føroyskum. Um so er, tú frættir at hann talar danskt, so verður hetta at líta hann fyri lívið.

8) Ert tú sambandsmaður, so set at móttæðumanninum, Danmarks vegna, av tí at hann er svikjari, síðan hann ikki melder seg inn í sambandsflokkinn.

9) Er móttæðumaðurin rithøvundurin, grav so ígjøgnum bøkurnar hjá honum eftir pornografiskum orðum og frásagnum. Ongatíð betur um tú kundi fingið merkt hann sum óterligan millum manna.

10) Halt til tjúgund og síðst fast við, at tú sjálvur stríðist fyri reiðuligheit, rættvísi og reinleika, meðan tín móttæðumaður er ein vesælur ómoralskur fariseari.

— — Nú er tað tíverri ikki bara okkara ungu blaðskendlar, ið nýta ta framferð, ið frammanundan er

ávist. Tað eru eisini búnir menn, ja ennát eldri menn uppi ímillum. Hvussu djúpt lyndið til putl-politikk liggur okkara politikarum í blóðinum, vísir eisini tann hátiðarlíga dagsetta grein, sum lögtings-formaðurin hevði í sínum blaði sjálvan tann dagin, lögtingið varð sett. Greinin var hildin í tí vanliga hóreiggjandi »stórpolitiska« lagnum vit øll kenna so væl; men hvørjum var tað, henda stóra kanónin miðaði imóti? Jú, tað var fyrst og fremst imóti tveimum ónevndum »ungum monnum«, ið eftir sum *slaturin* ljóðaði skuldu hava sagt illavörðin orð um Thorstein Petersen og meylað okkurt um at donsk blæð, ið komu til Føroya, bert vóru fyri »os danske«.

Fólk, ið higartil hava trúð, at henda kanónin var eitt ræðuligt stál-ótrýski, hava hervið fingið at vita, at hon, ið hvussu er fyri ein part, er av papp.

Lögtingsformannsins grein minnir okkum um eina aðra grein í »Dagblaðnum«, har fólkaflokks-formaðurin leggur undir sínar lesarar, at tað stóra stríðið millum Samband og Sjálvstýri í síni tíð kom av »einum ørindi, sum J. Patursson aftaná fólkatingsvalið í 1901 á tveymannshond á sandinum á Eystaruvág hevði fingið um hendi at fremja, men sum hann ikki hevði framt«. — Alt tað politiska lívið í Føroyum skuldi eftir hesum verið komið av privatputli.

Soleiðis draga hesir politisku undangongumenninir *sjálvan tann føroyska spurningin* niður á sin putl-politiska leikvøll.

Kolastríðið í Hvalbæ

Nýtt skjal komið fram, ið vónandi ger, at sakin kann verða tikin uppáftur, so Hvalbingar kunnu sleppa undan at gjalda til eitt fremmant felag.

Lögtingsformannsins áskan, at amtmaðurin skal hava verið uppi í at leggja sak móti Hvalbiarar-beiðarum verður avsannað.

Hvalbingar vóru á sinni í samráðing við lögtingsins figgjarnevnd, amtmanin og Føroya Kols verju, harra Mitens, um avgiftsspurningin til F. K.

Hesar samráðingar endaðu við, at konsessjónar, og avgiftsspurningurin skuldu biða, til kríggj var avhasað. Tá kundi so rætturin avgera trætuna. Men fyri at kunna mæta tí móguliga úrsliti av sakarmálinum, at Hvalbiarar-beiðarar vóru dæmdir at gjalda avgiftina sum F. K. hevur, vórðu partarnir samdir um, at arbeiðarnir skuldu seta til viks 2 kr. fyri hvørt tonsið, ið flutt varð út.

Henda skipan ella avtala skuldi tryggja arbeiðsfríð soleingi kríggj

stendur á og Danmark er skilt frá øllum sambandi við Føroyar.

Men so hendir tað at F. K. leggur sak. Ábreiðslan frá lögtingsformanninum til amtmanin, at hann skal hava verið við til at stevnt Hvalbiarar-beiðarum hevur amtmaðurin í skrivi til tingið sagt, er fullkomuliga ógrundað. Hann — amtmaðurin — hevur hvørki sjálvur verið við at lagt sak ella samráðst við harra Mitens um sakarmálið.

Við undirráttin vunnu arbeiðarnir. Harra Mitens koyrði so F. K.'s vegna málið fyri hægsta rætt. Og her hendi tað, at Hvalbiarar-beiðarar — ætlandi av einum meirluta — vórðu dæmdir undir.

Arbeiðarnir í Hvalbæ mótmæltu hesum dómi við at geva kolaarbeiðið frá sær.

Tingið hevur víðgjørt og víðger málið. Samráðingar eru farnar fram við arbeiðarnar. Einki úrslit. Arbeiðarnir siga, at tað ikki er so mikið tær tvær krónurnar pr. tonsið í avgift, ið tað letur sum princippið, at teir ikki skulu hava loyvi at hægga kol uttan F. K.'s

loyvi og rindan av avgift til tað.

Eingin loysing av trætuni er so statt fingin til vega. Tað harmiliga við ósemmuni er tað, at tað er Føroya fólk og kolaarbeiðararnir, ið koma at kenna hardasta sviðan av stæðingini av kolagrevstrinum. Eitt ljóspunkt er kortini komið til sjóndar. Undan kavi er nú aftaná dómin komið eitt skjal frá statsministerinum við Th. Stauning statsministara undirskrift. Í hesum riti — tað er til F. K. — sigur Stauning, at tað ikki kann fáa einkarrætt, og at tað tí má finna seg í kapping frá aðrari síðu. Konsessjón er rættur at arbeiða, men ikki einkarrættur.

Uppá hetta skjal verður nú roynt at fáa málið aftur til viðgerðar í hægstarætti.

Tað er ófatiligt, at teir ið hava átiðkið sær at vart arbeiðararnar fyri rættinum ikki skulu hava haft gjørt sær tann ómak at finna fram øll atkomulig skjøl til verju í móti kravinum frá F. K.

Var hetta statsministara Staunings rit komið fram undir hægsta rættar dómsviðgerðini vildi úrslitið óivað ikki verið tann fyri Føroya fólk syrgiligi arbeiðsstedgur.

KUNNGERING

Tað verður her gjørt kunngift, at tað fyrribils ikki kann væntast, at býráðið gevur loyvi til fleiri rutubilar at hava haldiðplássir á kommunalium arealum.

Tórshavnar býráð, tann 15. sept. 1944.

Føroya Sjóvátrygging

Skip - motorbátar
útróðrabátar - vóru
verða tryggjað

TH. 372

Frá 1. september

er kommunuskrivstovan opin frá kl. 10 f. p. til kl. 1 1/2 s. p.

og

frá kl. 3 1/2 s. p. til kl. 5 s. p. Klakksvík, tann 22. aug. 1944.

Sóknarstýrið.